

Студент 4 курсу
фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Анотація. Досліджено стан банківського кредитування в сучасних умовах національної економіки України. Розглянуто актуальні на сьогодні проблеми, які впливають на розвиток банківського кредитування, та запропоновано можливі шляхи вирішення розглянутих проблем.

Аннотация. Исследовано состояние банковского кредитования в современных условиях национальной экономики Украины. Рассмотрены актуальные на сегодняшний день проблемы, которые влияют на развитие банковского кредитования, и предложены возможные пути решения рассматриваемых проблем.

Annotation. The state of bank lending in the current conditions of the national economy of Ukraine was investigated. Existing problems that affect the development of bank lending are considered and possible solutions to these problems are offered.

Ключові слова: комерційний банк, банківський кредит, банківське кредитування, відсоткова ставка, прострочена позичкова заборгованість.

Останнім часом на розвиток економіки будь-якої країни світу суттєво впливає ступінь розвитку банківської системи. Після виходу економіки України з кризи відбувся значний розвиток у банківській сфері, помітно зросли обсяги банківського кредитування. При цьому банківська система стає провідним сектором економіки. Однією з найважливіших функцій банківської системи є мобілізація тимчасово вільних коштів з метою перетворення їх у працюючий капітал. На сьогодні кредити залишаються основним прибутком для українських банків. Комерційні банки впливають на розвиток національної економіки під час купівлі вільних ресурсів на кредитному ринку та подальшим їх продажем вітчизняним підприємствам. За рахунок банківського кредитування можуть задовольнятися потреби як фізичних, так і юридичних осіб. Тому сучасний стан банківського кредитування є важливим як для національної економіки, так і для суб'єктів господарювання [1].

Незважаючи на стрімкий розвиток банківської сфери, Україна дедалі гостріше відчуває проблеми банківського кредитування. Поряд із збільшенням обсягів наданих кредитів зростає й кількість неповернених позичальниками кредитів, що в свою чергу призводить до нестачі грошових ресурсів і як наслідок впливає на рівень відсоткових ставок за кредитами.

Метою даної статті є дослідження та аналіз сучасних проблем банківського кредитування і шляхи їх вирішення.

Проблеми розвитку банківського кредитування висвітлені в працях таких зарубіжних і вітчизняних авторів, як: Е. Долана, О. Заруби, С. Ілляшенка, О. Кириченко, І. Лютого, Ю. Масленченкова, М. Пуховкіної, П. Роуза, К. Садвокасової, І. Осадчого та багатьох інших. Незважаючи на значний внесок зазначених вчених у розвиток банківського кредитування, на сьогодні проблеми банківської сфери залишаються актуальними, стан банківського кредитування постійно змінюється і постають нові проблеми, які потребують нових розробок.

На сучасному етапі економічного розвитку нашої країни одним із важливих шляхів виходу України з кризового стану є вдосконалення та подальший розвиток банківської сфери. Підвищення ефективності банківського сектору нашої держави є однією з найактуальніших та найскладніших проблем, які існують на сьогоднішній день, адже банківські установи зазнали суттєвих змін на ринку кредитування. Це є безумовним наслідком світової економічної кризи, яка похитнула економіку нашої держави і помітно вплинула на показники кредитного портфеля українських банків [2].

З початку 2010 року обсяг простроченої кредиторської заборгованості зріс на 19,3 %, або на 13,468 млрд грн. У 2009 – 2010 роках у зв'язку зі світовою фінансовою кризою більшість українських банків зменшили обсяги кредитування. Але, незважаючи на це, сьогодні кредитування починає знов набирати обертів. Так, обсяг кредитів, наданих резидентам банками України за станом на 01.01.2013 року становив 793,3 млрд грн, а темп їх приросту склав 9,6 % (42,5 млрд грн). Порівняно з 2012 роком у річному обчисленні зростання становить лише 0,9 %. Такого приросту кредитних вкладень вдалося досягти за рахунок збільшення обсягів кредитування у національній валюті. Загальний обсяг кредитних вкладень у національній валюті у післякризовий період збільшився на 21,6 %, у свою чергу кредитні вкладення в іноземній валюті – зменшилися на 4,2 % [3]. Отже, хоч зараз і зростають обсяги банківського кредитування, проте існують певні проблеми, які перешкоджають швидкому покращенню банківської системи у цій сфері. Основними з яких є:

- складна процедура отримання кредиту;
- чинник страху "життя в борг";
- недостатня державна підтримка ринку кредитування;
- існуючі недоліки у сучасних системах оцінки кредитоспроможності позичальників;
- відсутність знань про процедуру отримання кредиту;
- відсутність майна під заставу;
- високі відсоткові ставки;

низький рівень довготермінового та інвестиційного кредитування [4].

Слід зосередити свою увагу на найбільш поширених проблемах кредитування. Незважаючи на зменшення облікової ставки Національного банку України, процентні ставки за кредитами залишаються ще на порівняно високому рівні. Однією з причин підвищення ставок за кредитами є залучення дорогих ресурсів, зокрема за депозитами. Між процентними ставками за кредитами і депозитами існує значний розрив – понад 10 %.

Також суттєвою проблемою у сфері банківського кредитування є відсутність законодавчого забезпечення його здійснення. Зараз правовідносини у сфері кредитування регулюються в основному нормами Цивільного кодексу України, Законів України "Про Національний банк України", "Про банки і банківську діяльність", в яких містяться загальні норми та положення з питань банківського кредитування, захисту прав та інтересів кредиторів і забезпечення стабільності всієї банківської системи. Проте права банків зафіксовані у цих та інших законах ігноруються.

Не менш важливим сьогодні залишається питання професійних вимог до банківських працівників. Національний банк України визначає певні вимоги до працівників банку та має право вимагати звільнення цих осіб, якщо вони не відповідають встановленим вимогам для зайняття певних посад.

Щодо проблем у організації кредитних відносин, то досить суттєвою на сьогодні є проблема наявності значної частки проблемних кредитів у портфелях комерційних банків. Проблемні кредити – це кредити, за якими несвоєчасно проводяться виплати процентів, а також основного боргу. На сьогодні більша частина проблемних кредитів у портфелях українських банків складають кредити, які були видані на довгостроковій основі в 2008 та 2009 роках, тобто в період світової економічної кризи. Недостатньо глибокий аналіз фінансового стану позичальника та відсутність дисконтування застави з врахуванням ризику його знецінення призвели до високого рівня проблемної заборгованості. За даними НБУ загальний обсяг простроченої заборгованості за позиками 176 українських банків на 1 вересня 2012 року склав 83,1 млрд грн, що на 1,8 млрд грн (2,2 %) менше ніж на початку 2012 року. Значний рівень проблемної заборгованості чинить тиск на фінансовий результат банківської системи [5].

Виявлені причини зниження ефективності кредитної діяльності банків дозволяють ще раз підкреслити важливість наступних кроків, які мають покращити ситуацію:

необхідність переорієнтації менеджменту банків відповідно до нових умов ринку і перехід на такі принципи надання кредитів, як збільшення обсягів кредитування в умовах зменшення відсоткових ставок і зменшення кредитного ризику;

удосконалення механізму надання кредитів, особливо перевірки кредитоспроможності позичальників;

прийняття Закону України "Про банківський кредит";

забезпечення високого рівня професійної підготовки банківських працівників;

встановлення довготермінової співпраці між позичальником та кредитором [6].

Отже, незважаючи на те, що на сьогоднішній день існує низка проблем, які стримують розвиток кредитних відносин в Україні, процес банківського кредитування поступово набирає обертів і виходить на рівень показників докризового періоду.

Наук. керівн. Яременко О. Р.

Література: 1. Економіка України після кризи: орієнтири стратегічних реформ / Я. А. Жаліло, Д. С. Покришка, Я. В. Белінська та ін. ; [за ред. Я. А. Жаліла]. – К. : НІСД, 2010. – 104 с. 2. Мишкін Ф. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Ф. Мишкін. – К., 2008. – 763 с. 3. Річні звіти НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/Publication/an_rep.htm. 4. Демківський А. В. Гроші та кредит / А. В. Демківський. – К. : Дакор, 2010. – 528 с. 5. Аналітичний огляд. Аналіз операційного середовища та загального стану банківської системи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.credit-rating.ua/ua/analytics/analytical-articles/12922/>. 6. Євтух Л. Б. Механізм кредитування та перспективи його розвитку в Україні / Л. Б. Євтух // Вісник Української академії банківської справи : зб. наук. праць. – 2010. – № 2. – С. 68–71.